TORAH OHR • PARSHAS VAYEIRA • MAAMAR 2

ארדה נא וגו'

« Je descendrai maintenant [et verrai] »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com
LA PARACHA 'HASSIDIQUE
likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeira/2/

1 ארדה נא וגו'. הנה הכצעקתה הוא לשון נקבה וכן הבאה. ועשו לשון נקבה ולשון זכר. וגם להבין מהו ארדה נא ואראה הלא משמים הביט ה'.

«Je vais descendre maintenant [et voir]», etc. Or, «selon sa clameur» (haktza'akasah) est au féminin, tout comme «qui est parvenue» (haba'ah); tandis que «ils/elles ont agi» (asu) est une forme [partagée par] le féminin et le masculin. Nous devons également comprendre ce que signifie «Je vais descendre maintenant et voir»: assurément, «Havaya a regardé vers le bas depuis les cieux.»

אך פי' הכצעקתה היינו הצעקה העולה מבחי' מדת הדין שהיא בחי' מדת מלכות שנק' דין דינא דמלכותא דינא רק שהוא דינא רפיא מלך במשפט יעמיד ארץ וז"ש [וזהו שכתוב] הכצעקתה הבאה וכמ"ש בערב היא באה.

Mais le sens de «selon son cri» est le suivant: le cri qui s'élève du niveau de l'attribut de jugement, lequel est le niveau de l'attribut de Mal'hout (souveraineté), appelé din (jugement), [comme dans] «la loi (dina) du royaume est loi»; ce n'est toutefois qu'un jugement atténué, [comme dans] «Un roi affermit le pays par la justice.» Tel est le sens de «selon sa clameur, qui est parvenue» (haba'ah), comme il est écrit: «Le soir, elle venait» (ba'ah),

2 ורחל באה. וביאור הענין הנה מתחלה יש להקדים לשון השגור בדחז"ל [בדברי חכמינו זכרונם לברכה] גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם. גלוי וידוע דייקא.

[et] «Et Rachel vint (ba'ah).» Et voici l'explication du sujet: il faut d'abord commencer [par] l'expression courante dans les paroles de nos Sages, de mémoire bénie: «Il est révélé et connu devant Celui qui a parlé et le monde est venu à l'existence.» «Révélé et connu», précisément.

כי הנה הפילוסופים נלאו להשיג ענין ההשגחה פרטית כמו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ [אלא אם כן] מכריזין עליו מלמעלה דקשה להם כיון

Car les philosophes se sont épuisés [eux-mêmes] à saisir la notion de providence particulière, comme dans cette formule: «Un homme ne se meurtrit pas le doigt ici-bas, à moins qu'on ne le proclame à son sujet là-haut», car cela leur est difficile, puisque

שהוא ית' יחיד ומיוחד אחד האמת וא"כ איך יתכן ידיעת הש"י [השם יתברך] הפרטים וההשגחה פרטי' לתת דעתו על ענינים רבים שהרי זה בחי' רבוי.

puisqu'Il est, béni soit-Il, singulier et unique, l'Un véritable, comment est-il possible [qu'il y ait] une connaissance par D.ieu des détails et une providence particulière [qui consiste à] porter Son attention sur de nombreux sujets, alors que cela est [un état de] multiplicité?

3 וחז"ל [וחכמינו זכרונם לברכה] כיוונו לתרץ זה בדבור אחד באמרם גלוי וידוע לפני כו' שאין ידיעתו ית' כדמיון ידיעת האדם איזו דבר שדעתו השיג

Et nos Sages, de mémoire bénie, ont voulu résoudre cela en une seule expression, en disant : «révélé et connu devant [Lui]», etc. : Sa connaissance, béni soit-Il, n'est pas semblable à celle d'une personne qui connaît une chose dont son esprit a saisi

הדבר ומתחלה לא ידעו וכשיודע הדבר הרי דעתו מלובשת בידיעה זו ומחשבה זו שנותן דעתו להשיגה וקודם ידיעתו היה דעתו פנוי וה"ז [והרי זה] בחי' שינוי והתפעלות

la chose, qu'elle ne connaissait pas auparavant ; lorsqu'elle la connaît, son esprit est enveloppé dans cette connaissance et dans cette pensée, tandis qu'elle applique son esprit pour la saisir ; avant de la connaître, son esprit en était libre. Il s'agit là [d'un état de] changement et du fait d'être affecté.

משא"כ למעלה ידיעתו ית' שיודע כל העולמות ופרטיהן אין הענין שדעתו מתלבשת ונתפסת בזה אלא

Mais il n'en va pas ainsi en haut. Sa connaissance, béni soit-Il, par laquelle Il connaît tous les mondes et leurs détails, ne signifie pas que Son esprit s'enveloppe dans cela et en est saisi ; au contraire,

ע"ד גלוי וידוע שהכל גלוי וידוע לפניו ית' ממילא וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] להיות נתפס ומתלבש בהדבר לידע

[cela se passe] selon le mode de «révélé et connu» : tout est révélé et connu devant Lui, béni soit-Il, de soi-même, et Il n'a pas besoin d'être saisi par la chose ni de s'en envelopper pour la connaître.

(במכש"כ [במכל שכן] ממה שמחיה ומהווה הדבר שלא ע"י התלבשות בהדבר כ"א על ידי היותו סוכ"ע. וכ"ש [וכל שכן] וק"ו שידיעת הדבר ופרטיו א"צ [אין צריך / אינו צריך] להיות ע"י התלבשות ותפיסה בהדבר כו')

(À plus forte raison, puisqu'Il donne vie à la chose et la fait exister sans s'envelopper en elle, mais par le fait qu'Il est la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin). À plus forte raison encore, selon le kal va'homer (raisonnement a fortiori), la connaissance de la chose et de ses détails n'a pas besoin de passer par le fait de s'envelopper dans la chose et d'en être saisi, etc.)

וכיון שהוא גלוי וידוע אין שייך כלל קושייתם שהוא בחי' רבוי כי זה אינו רק במין ידיעת האדם שא"א לו לידע דבר כ"א ע"י שדעתו ומחשבתו מתלבשים בידיעת הדבר.

Et puisque Sa connaissance est « révélée et connue », leur objection selon laquelle il s'agirait d'une multiplicité ne s'applique absolument pas ; car cela ne vaut que pour le type de connaissance propre à l'être humain, qui ne peut connaître une chose qu'à condition que son esprit et sa pensée s'enveloppent dans la connaissance de cette chose.

וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' כי הוא גלוי וידוע כו' (והמשכיל יבין דקות הדברים ולאו כל מוחא סביל דא).

Et c'est là le sens de : « Car Mes pensées ne sont pas vos pensées », etc. : car Sa connaissance est « révélée et connue », etc. (Celui qui est perspicace comprendra la subtilité de ces idées ; tout esprit n'est pas en mesure de supporter cela.)

והנה כתיב (זכרי' [זכריה] סי' ד') שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ וכתיב (ד"ה [דברי הימים] ב' י"ו ט') כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ.

Or, il est écrit (Zechariah, chapter 4) : « Ces sept sont les yeux de Havaya ; ils parcourent (meshotetim) toute la terre » ; et il est écrit (II Chroniques 16:9) : « Car Havaya, Ses yeux parcourent (meshotetos) toute la terre. »

ויש להבין דענין משוטטים ומשוטטות משמע שנמשך לראות ולעיין הדבר על ידי ראיה זו והרי זה כמו בחי' התלבשות בהדבר הנראה וידוע וזה לכאורה הפך ממ"ש בפי' גלוי וידוע.

Or, il faut comprendre ceci : le terme « parcourir » (meshotetim, meshotetos) implique que [le regard] se porte sur la chose afin de la voir et de l'examiner par cette vision ; cela ressemble à une forme de revêtement dans la chose qui est vue et connue. Or, cela semble à première vue contraire à ce qui a été dit en expliquant « révélé et connu ».

אך הענין כי נודע שבע"ס [שבעשר ספירות] יש אורות וכלים כי בחי' חו"ג [חסד וגבורה] זהו בחי' כלי אבל האור הוא הארה מא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל

Mais voici l'explication : comme on le sait, dans les dix Séfirot, il y a des lumières et des réceptacles. Car le niveau du 'Hessed (bonté) et de la Guevoura (retenue) est celui d'un réceptacle ; mais la lumière est un rayonnement de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, [dont il est dit que] « Il n'est aucun de ces attributs, absolument. »

רק שהאור מתלבש בהכלי שהוא חו"ג [חסד וגבורה] ושאר המדות שהן נקראים בחינת כלים שהם מגבילים את האור ובהן

Seulement, la lumière se revêt dans le réceptacle, qui est le 'Hessed, la Guevoura et les autres attributs, appelés l'aspect des réceptacles, car ils limitent la lumière. Et en eux

ועל ידם נמשך האור להיות מחיה נבראים בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] להיות התהוות מיכאל וגבריאל מחנה מיכאל מקבלים מבחי' חסד וגבריאל מבחי' גבורה שא"א להיות המשכה זו מהאור עצמו כ"א ע"י הכלים.

et par leur intermédiaire, la lumière est attirée vers le bas pour donner vie à des créatures finies, en faisant apparaître Michael et Gavriel : le camp de Michael reçoit du niveau du 'Hessed, et Gavriel du niveau de la Guevoura. Car cet influx ne peut provenir de la lumière elle-même, mais seulement par l'intermédiaire des réceptacles,

כמו שא"א להיות השפעת כסף וזהב מהנשמה אא"כ [אלא אם כן] מלובשת בגוף ונותנת הנשמה צדקה לעני ע"י היד הגשמי.

tout comme il ne peut y avoir de don d'argent et d'or par l'âme, à moins qu'elle ne soit revêtue dans un corps et que l'âme ne donne la charité au pauvre par l'intermédiaire de la main physique.

4 והנה כמו כן ע"י הכלים דע"ס [דעשר ספירות] הוא ג"כ בחי' העלאת הזכות וחוב של כל נברא

De même, par l'intermédiaire des réceptacles des dix Séfirot s'opère également l'élévation du mérite et de la faute de chaque créature.

כי ע"י שהאדם עובר עבירה קונה לו קטיגור אחד נעשה פגם וכתם באותו המלאך הממונה ע"ז כי יש מלאכים שמקבלים ממדה זו ויש ממדה זו כנ"ל בענין מיכאל וגבריאל כו'

Car lorsqu'une personne commet une transgression, elle «s'acquiert un accusateur» : une imperfection et une tache apparaissent dans l'ange préposé à cette [affaire]. En effet, certains anges reçoivent de cet attribut et [certains anges reçoivent] de cet autre attribut, comme cela a été dit plus haut à propos de Michael et Gavriel, etc.

ומלאך זה מעלה הדבר למלאך גבוה ממנו עד שמתעלה בכלים דע"ס [דעשר ספירות] דמלכות דאצי' המתלבשים בבי"ע ובתוך הכלי מלובש האור מא"ס ב"ה.

Et cet ange élève la chose jusqu'à un ange supérieur à lui, jusqu'à ce qu'elle s'élève dans les réceptacles des dix Séfirot de Mal'hout (souveraineté) du Monde d'Atsilout (Émanation), qui s'habillent dans [les mondes de] Béria (Création), Yetsira (Formation) et Assiya (Action) ; et, à l'intérieur du réceptacle, est revêtue la lumière provenant de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il.

5 ונמצא ע"י הכלים מתעלה להאור א"ס ב"ה המלובש בהכלים דע"ס [דעשר ספירות]. ולכן נאמר ע"ז עיניו משוטטות שהוא בחי' הכלים דע"ס [דעשר ספירות]. וגם המלאכים המקבלים מהם נק' מארי דעיינין ויש מארי דאודנין.

Il s'ensuit que, par l'intermédiaire des réceptacles, [la matière] s'élève jusqu'à la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est revêtue dans les réceptacles des dix Séfirot. C'est pourquoi il est dit à ce sujet : «Ses yeux parcourent», ce qui désigne le niveau des réceptacles des dix Séfirot. Les anges qui en reçoivent sont eux aussi appelés «maîtres des yeux»; et il y a [également] des «maîtres des oreilles».

6 והם משוטטים בכל הארץ כמאמר דע מה למעלה ממך עין רואה כו' ובהכלים שייך לומר משוטטים בבחינת התלבשות בהדבר.

Et ils parcourent toute la terre, comme le dit l'enseignement : « Sache ce qui est au-dessus de toi : un œil qui voit… » Et, à propos des réceptacles, il convient de dire qu'ils « parcourent », au sens où ils s'investissent dans la chose.

ובהם וע"י מתעלה הדבר בבחי' האור המלובש בתוכן מא"ס ב"ה והוא ע"ד גלוי וידוע שידיעה זו שבכלים דע"ס [דעשר ספירות] שעל ידי עיניו משוטטים היא בחי'

Et en eux et par eux, la chose s'élève au niveau de la lumière émanant de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, qui est revêtue en eux ; cela relève du mode du « révélé et connu » : cette connaissance dans les réceptacles des dix Séfirot, qui [s'acquiert] par « Ses yeux parcourent », se situe au niveau de

גלוי וידוע לאור א"ס ב"ה המלובש בהכלים כיון שהאור באמת לאו מכל אינון מדות איהו כלל אע"פ [אף על פי] שמלובש בהכלי כו'.

du « révélé et connu » pour la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est revêtue dans les réceptacles ; car, en vérité, la lumière « n'est d'aucun de ces attributs », bien qu'elle soit revêtue dans le réceptacle, etc.

7 וזהו תירוץ לקושיית הפילוסופים שאין ידיעה והשגחה זו גורם בחי' רבוי כי ההשגחה ע"ד עיניו משוטטות הוא ע"י הכלים כנ"ל

Et telle est la réponse à la question des philosophes : cette connaissance et cette providence n'entraînent pas [un état de] multiplicité. Car la providence, selon la modalité de « Ses yeux parcourent », s'exerce par l'intermédiaire des réceptacles, comme indiqué plus haut ;

אבל הידיעה באי"ס ב"ה המלובש בהכלים מה שיודע ורואה מה שעיניו משוטטות הנה ידיעתו יתברך זו היא בבחי' גלוי וידוע כו':

mais la connaissance de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, qui est revêtu dans les réceptacles — [à savoir,] ce qu'Il sait et voit de ce que Ses yeux parcourent —, cette connaissance qui est la Sienne, béni soit-Il, relève de la modalité de « révélé et connu », etc.

8 הגה"ה [הגהה](ועיין בפרדס שער פ"ח [פרק ח'] ושער ד' פ"ט מענין זה ובזוהר פקודי רנ"ב ע"א ואלין עיני ה' כולהו נטלי אשגחותא כו' ע"ש [עיין שם] וברע"מ [וברעיא מהימנא] פ' שופטים ד' ער"ה סע"א [סוף עמוד א]. ויש להבין כיון דפי' עיני ה' הם הכלים דע"ס [דעשר ספירות] דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה] והמלאכים.

Note : (Voir Pardes, Sha'ar, chapitre 8, et Sha'ar 4, chapitre 9, à ce sujet ; ainsi que le Zohar, Pekudei, p. 252a : « Et celles-ci sont les yeux du Nom Havaya ; toutes prennent en charge la surveillance », etc., voir là-bas ; et Ra'aya Mehemna, Parshas Shoftim, p. 275, fin de la colonne a. Il faut maintenant comprendre ceci : puisque les « yeux de Havaya » désignent les réceptacles des dix Séfirot du Monde d'Atsilout (Émanation), du Monde de Béria (Création), du Monde de Yetsira (Formation) et du Monde d'Assiya (Action), ainsi que les anges,

א"כ איך שייך שהבורא יתי' יצטרך לידע את כל הנבראים ע"י אמצעות הע"ס [העשר ספירות] והרי היוצר עין הלא יביט בעצמו דבשלמא לענין ההשפעה והמשכת החיות בהנבראים הוצרך להיות ע"י הכלים דע"ס [דעשר ספירות] שאל"כ [שאם לא כן] לא יוכלו הנבראי' [הנבראים] לקבל

comment se fait-il alors que le Créateur, béni soit-Il, ait besoin de connaître toutes les créatures par l'intermédiaire des dix Séfirot ? « Celui qui a formé l'œil ne voit-Il pas » Lui-même ? Certes, pour ce qui est de la transmission de l'influence et de la descente de la force vitale vers les créatures, il fallait que cela passe par les réceptacles des dix Séfirot, car autrement les créatures ne pourraient pas recevoir [cela] ;

משא"כ לענין ידיעת השי"ת [השם יתברך] שיודע את כל הנבראי' [הנבראים] אין שייך לומר כן ח"ו [חס ושלום] וא"כ למה צ"ל בחי' העינים שהם הכלים משוטטים כו' דהא בודאי הכל גלוי וידוע לפניו ית' בעצמו ביתר שאת שלא ע"י אמצעו' הכלי' כלל:)

mais, pour ce qui est de la connaissance de D.ieu, par laquelle Il connaît toutes les créatures, on ne peut pas dire cela, à D.ieu ne plaise. Si tel est le cas, pourquoi faut-il le niveau des yeux, qui sont les réceptacles, parcourant [tout], etc. ? Car, assurément, tout est révélé et connu devant Lui-même, béni soit-Il, à un degré bien supérieur, sans aucun intermédiaire des réceptacles.)

אך הענין כמ"ש כי אל דעות ה' שיש ב' בחי' בדעת דעת עליון ודת"ת [ודעת תחתון]. ד"ע [דעת עליון] הוא בחי' מקיף וסוכ"ע היינו

Mais voici l'explication, conforme à ce qui est écrit : « Car Havaya est un D.ieu de connaissances » : il existe deux niveaux de Daat (connaissance), le Daat supérieur et le Daat inférieur. Le Daat supérieur est le niveau de l'enveloppement et de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), c'est-à-dire,

כי יש בחי' דעת שיודע ורואה הכל רק שהדעת הוא בבחי' מקיף דהיינו שאינו מתפשט בהמדו' להיות התפעלות מהדבר שהוא יודע או רואה וכענין

qu'il existe un niveau de Daat qui connaît et voit tout, mais ce Daat demeure dans un mode englobant, c'est-à-dire qu'il ne se déploie pas dans les attributs émotionnels (midot) de manière à [produire] une réaction à ce qu'il connaît ou voit ; comme dans le cas

שנאמר לא הביט און ביעקב שאין הפי' שלא הביט כלל אלא כמ"ש וירא און ולא יתבונן וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו וע"ז נאמר טהור עינים מראות ברע שאין ראיתו הרע עושה רושם והתפעלות כלל

dont il est dit : « Il n'a pas vu d'iniquité en Yaakov » : cela ne signifie pas qu'Il n'ait rien vu, mais, comme il est écrit : « Il voit l'iniquité et ne la considère pas » ; et comme il est écrit : « Si tu es juste, que Lui donnes-tu ? » Et c'est de cela qu'il est dit : « [Tu es] trop pur des yeux pour regarder le mal » : Sa vision du mal ne fait aucune impression et ne suscite aucune réaction,

כי שממית בידים תתפש ומשם מקור הסליחה והרחמים שאין מגיע שם שום פגם והוא למעלה מהכלים דע"ס [דעשר ספירות].

car « le lézard s'agrippe avec ses mains ». Et c'est de là [que vient] la source du pardon et de la compassion, car aucune imperfection ne l'atteint ; et ce niveau est au-dessus des réceptacles des dix Séfirot.

רק הפגם והשכר והעונש הוא נמשך ע"י הדעת המתפשט ונמשך במדות ונק' דעת תחתון והוא המתלבש בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] היינו בכלים דע"ס [דעשר ספירות] דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה]

Seuls l'imperfection, la récompense et le châtiment se transmettent par le Daat qui se déploie et s'étend dans les attributs ; il est appelé Daat inférieur. C'est lui qui se revêt dans le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), c'est-à-dire dans les réceptacles des dix Séfirot du Monde d'Atsilout, de Béria, de Yetsira et d'Assiya.

ולכן ידיעה זו היא ע"י בחי' עיני ה' שהם הכלים והמדות שעי"ז נמשך ההתפעלות שכר ועונש שהפגם מגיע בהכלים דייקא

C'est pourquoi cette connaissance passe par le niveau des «yeux de Havaya», qui sont les réceptacles et les attributs émotionnels (midot), par lesquels est attirée la réaction de récompense et de punition ; car le défaut atteint précisément les réceptacles.

משא"כ ע"י הידיעה שבדעת העליון שלא ע"י הכלים דע"ס [דעשר ספירות] אע"פ [אף על פי] שהכל גלוי וידוע לא נמשך מזה התפעלות כו'.

En revanche, par la connaissance qui se trouve dans le Daat (connaissance) supérieur, et non par les réceptacles des dix Séfirot, bien que tout soit dévoilé et connu, aucune réaction n'en découle, etc.

9 ותדע שכן הוא מענין ידיעה ובחירה שאין הידיעה שהשי"ת [שהשם יתברך] יודע שזה יהיה צדיק או רשע מכרחת את הבחירה כלל. ואיך הוא.

Vous pouvez savoir qu'il en est ainsi à partir de la question de la connaissance et du libre arbitre : la connaissance par laquelle D.ieu, béni soit-Il, sait que tel homme sera juste ou méchant ne contraint nullement son choix. Comment cela se peut-il ?

אלא לפי שידיעה זו שהשי"ת [שהשם יתברך] יודע הכל מקודם אשר נעשה זהו בבחי' דעת עליון שלא ע"י הכלים דע"ס [דעשר ספירות]

En effet, cette connaissance par laquelle D.ieu, béni soit-Il, sait tout avant que cela ne se produise, relève du niveau supérieur de Daat (connaissance), et ne passe pas par les réceptacles des dix Séfirot.

דהא עיני ה' משוטטים לראות המעשה שכבר נעשה שזה נראה לבחי' המלאכים והכלים דבי"ע שנעשה ע"י פגם וכתם בהמלאך כו' וכנ"ל

Car «les yeux de Havaya parcourent» pour voir l'acte qui a déjà été accompli ; celui-ci est perçu par le niveau des anges et par les réceptacles des mondes de Béria, de Yetsira et d'Assiya, si bien qu'un défaut et une tache se forment ainsi dans l'ange, etc., comme dit plus haut ;

משא"כ הידיעה שהקב"ה יודע העתיד ומעשה האדם קודם שנעשה אינו על ידם כלל כ"א ידיעה זו היא במקום גבוה מאד בחי' דעת עליון ולהיות דעת זה בחי' מקיף אינו מכריח את הבחירה שאין האדם מתפעל מזה

tandis que la connaissance par laquelle le Saint béni soit-Il connaît l'avenir et les actes de l'homme avant qu'ils ne se produisent ne passe nullement par leur intermédiaire. Cette connaissance se situe plutôt à un niveau très élevé, celui du Daat supérieur ; et puisque ce Daat est un niveau enveloppant, il ne contraint pas le libre arbitre, car l'homme n'en est pas affecté,

כמו שלא נמשך מדעת זה התפעלות אפי' [אפילו] בהמדות עליונים חו"ג [חסד וגבורה] להיות מזה שכר ועונש כנ"ל.

de même qu'aucune réaction ne découle de ce Daat, pas même dans les attributs supérieurs, le 'Hessed (bonté) et la Guevoura (retenue), qui entraînerait une récompense ou une punition, comme dit plus haut.

10 ושיהי' [ושיהיה] שכר ועונש זהו דוקא ע"י דעת תחתון שע"י הכלים והעינים. ועיין בפרדס ש"ד פ"ט בענין ידיעה ובחירה שכ' [שכתב] כי יש חילוק בידיעה קודם שיחטא האדם אעפ"י [אף על פי] שעתיד לחטוא. לאחר שחטא כו' ע"ש.

Et le fait qu'il y ait récompense et châtiment ne s'opère précisément que par le Daat inférieur (connaissance), qui agit par les réceptacles et les «yeux». Voir aussi Pardes, Sha'ar 4, chapitre 9, au sujet de la connaissance et du libre arbitre, où il écrit qu'il y a une différence entre la connaissance avant qu'une personne ne faute, alors même qu'elle fautera à l'avenir, [et] après qu'elle a fauté, etc. ; voir là-bas.

11 ולפמ"ש [ולפי מה שכתוב] יובן כי הידיעה קודם שיחטא זהו בבחי' דעת עליון וכנ"ל.

Et, selon ce qui a été dit, on comprendra que la connaissance de D.ieu avant qu'il ne faute relève du niveau supérieur de Daat (connaissance), comme indiqué plus haut.

וז"ש [וזהו שכתוב] בפ' שמות וירא אלקים את בנ"י [בני ישראל] וידע אלקים פי' לא שנתחדש' [שנתחדשה] הידיעה אלא שמקודם היה בדעת עליון שלא נמשך מזה התפעלות להיות עונש לפרעה ושכר לישראל

Et c'est ce qui est dit dans la Parachat Chemot : « D.ieu vit les enfants d'Israël, et D.ieu sut. » Cela ne signifie pas que la connaissance fut nouvelle ; auparavant, elle relevait du Daat supérieur, dont ne découlait aucune réaction [pour entraîner] une punition pour Pharaon et une récompense pour Israël.

וע"י וירא אלקים ע"י בחי' עיני ה' לראות המעשה כשכבר נעשה בפועל ע"י"ז וידע אלקים שנמשך בחי' הדעת תחתון המתפשט במדות להיות שכר ועונש.

Et par « D.ieu vit », par l'aspect des "yeux de Havaya" qui voient l'acte une fois qu'il a déjà été effectivement accompli, alors « D.ieu sut » : le niveau du Daat inférieur, qui se diffuse dans les attributs, fut attiré [vers le bas], de sorte qu'il y ait récompense et punition.

12 והנה השגחה זו מבחי' דעת עליון ע"ז נאמר עין ה' אל יראיו וכתיב עין בעין נראה כדפי' באד"ר [באדרא רבא] דף ק"ל ע"א וע"ש דיוסף הצדיק זכה לזה וזהו

Or, de cette providence, qui relève du niveau supérieur de Daat (connaissance), il est dit : « L'œil de Havaya est tourné vers ceux qui Le craignent » ; et il est écrit : « Œil à œil [Tu] as été vu », comme l'explique l'Idra Rabba, p. 130a. Voyez aussi là-bas que Yosef le juste a mérité cela, et c'est [le sens de]

בן פורת עלי עין וזכה לזה ע"י ויכלכל יוסף וזהו טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל ע"ש.

« Fils fécond au-dessus de l'œil (ayin). » Et il a mérité cela grâce à « Et Yosef pourvut à leur subsistance » ; et c'est [le sens de] « Celui qui a bon œil sera béni, car il a donné de son pain au pauvre » ; voir là-bas.

ומזה יובן דבעון סדום שפגמו בזה ע"כ נמנע מהם גלוי בחי' עליונה זו הממתיק כל הדינים בחי' ורב חסד כו':

De là, on comprendra qu'en raison du péché de Sodome, par lequel ils ont porté atteinte à cela, la révélation de ce niveau supérieur, qui adoucit tous les jugements — le niveau de « et abondant en bonté », etc. — leur fut refusée.

13 (ע"כ הגה"ה [הגהה]):

(Fin de la glose.)

14 והנה בזוהר בסבא דמשפטים דק"ז ע"א פי' מ"ש עיניו משוטטות אלין נוקבין ומ"ש המה משוטטים אלין דכורין וכ"ה בזוהר ויחי דרמ"א סע"א [סוף עמוד א] דפי' משוטטים הם בתקוני שכינתא לתתא כו' היינו

Or, dans le Zohar, dans le Saba deMishpatim, p. 107a, il est expliqué que l'expression « Ses yeux parcourent » (meshotetos) désigne des entités féminines, tandis que l'expression « ils parcourent » (meshotetim) désigne des entités masculines. Il en est de même dans le Zohar, Vayechi, p. 241, fin de la colonne a, où il est expliqué que les êtres qui « parcourent » (meshotetim) se trouvent dans les ornements de la Chekhina en bas, etc. C'est-à-dire que

כי יש מלאכים שהם מז"א ויש מלאכים שהם ממלכות כמ"ש הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] עמ"ש בזוהר ר"פ שמות דף ד' ע"א בענין איש וביתו באו וז"ל [וזה לשונו] נ"ב ת"ת [תפארת] ומלכות ור"ל [ורוצה לומר] המלאכים שמן הז"א והמלאכים שמן המל' עכ"ל [עד כאן לשונו] המק"מ [המקדש מלך] שם.

il existe des anges qui proviennent de Zeir Anpin et des anges qui proviennent de Mal'hout, comme l'écrit Rabbi Chaim Vital à propos de ce qui est dit dans le Zohar, au début de la paracha Chemot, p. 4a, au sujet de « chaque homme vint avec sa maisonnée ». Voici ses termes : « Note : Tiferet et Mal'hout ; il veut dire les anges qui proviennent de Zeir Anpin et les anges qui proviennent de Mal'hout. » Jusqu'ici, le texte du Mikdash Melech à cet endroit.

15 והמלאכים שהם בתקוני שכינתא היא בחי' מלכות דאצי' נק' נוקבין וכמש"ש [וכמה שכתוב שם] בזוהר ד' רמ"ז ע"א בפי' בנות צעדה למיהוי עלי שור. בנות צעדה.

Et les anges qui se trouvent dans les ornements de la Chekhina (la Présence divine), qui est le niveau de Mal'hout (souveraineté) du Monde d'Atsilout (Émanation), sont appelés féminins ; comme il est dit là dans le Zohar, p. 247a, dans l'explication de « Les filles ont marché pour être sur le mur » (banos tza'adah alei shur) : « "Les filles ont marché" (tza'adah) :

צעדות מיבעי לי' אלא ההוא עין דכתיב לעילא ומאן איהו עין משפט כו' ואיהו עין צעדה ופסעת למיטל בנות לתקונהא והיינו בנות צעדה ולא בנים

il aurait fallu dire tza'adus [au pluriel]. Mais [il s'agit de] cet œil dont il est question plus haut ; et qu'est-ce donc ? L'œil de justice, etc. ; et il marche et avance à grands pas pour prendre des filles afin d'en faire sa parure. Et c'est pourquoi il est dit : "Les filles ont marché", et non "les fils".»

פי' שההשגחה הנמשכת ע"י הע"ס [העשר ספירות] דמלכות דאצי' שהיא בחי' עין משפט ע"ש מלך במשפט יעמיד ארץ הוא נמשך ומתלבש בהמלאכים הנקראים בנות שהם בחי' נוקבין.

La signification est que la Providence qui est attirée par l'intermédiaire des dix Séfirot de Mal'hout d'Atsilout, qui est l'aspect de « l'œil de justice », [ainsi nommé] d'après [le verset] « Un roi établit le pays par la justice », est attirée vers le bas et se revêt dans les anges appelés « filles », qui relèvent de l'aspect féminin.

16 וזהו בנות צעדה שהמל' צועדת על הבנות עלי שור לראות ולהשגיח מעשה התחתונים וע"ז נאמר עיניו משוטטות לשון נוקבא. וזהו ענין הכצעקתה הבאה אלי.

Et voici [le sens de] «les filles ont marché»: Mal'hout (souveraineté) marche au-dessus des filles «sur le mur», afin de voir et de veiller sur les actes des êtres inférieurs. À ce sujet, il est dit: «Ses yeux parcourent (meshotetos)», au féminin. Et c'est là le sens de «selon sa clameur, qui est parvenue jusqu'à Moi»,

לשון נקבה שהיא בחי' מלכות שנק' דינא דמלכותא והוא העלאת הפגם ע"י המלאכים שמבחי' מל' והכלים דע"ס [דעשר ספירות] דבחי' מל' הבאה אלי לאא"ס [לאור אין סוף] ב"ה המלובש בע"ס [בעשר ספירות] דאצי'.

au féminin, ce qui désigne le niveau de Mal'hout, appelée «la loi du royaume»; et il s'agit de l'élévation du défaut par les anges qui relèvent du niveau de Mal'hout, ainsi que par les réceptacles des dix Séfirot du niveau de Mal'hout, «qui est parvenue jusqu'à Moi»: jusqu'à la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est revêtue dans les dix Séfirot d'Atsilout.

17 וע"ז [ועל זה נאמר] ארדה נא ואראה ע"י מדת החסד וכנודע שז"א רובו חסדים אנפוי דמלכא נהירין שהוא

À ce sujet, il est dit : « Je vais descendre maintenant et voir » : par l'attribut de 'Hessed (bonté). Et, comme on le sait, le Zeir Anpin (les attributs émotionnels) est constitué principalement de chasadim (bontés), [comme dans] « le visage du Roi resplendit », ce qui est

מ"ש עיני ה' הם משוטטים ל' [לשון] זכר שהם בחי' דכורין שהוא בחי' חסד ואראה הכצעקתה כו' שאולי ע"י מדת החסד ימצא להם זכות.

dit : « les yeux de Havaya parcourent (meshotetim) », au masculin, car ils relèvent de l'aspect masculin, qui est celui du 'Hessed. « Et je verrai si c'est conforme à son cri… » : peut-être trouvera-t-on pour eux un mérite par l'attribut du 'Hessed.

18 וכמבואר באדר"ז [באדרא זוטא] דרצ"ג ע"ב שבחי' ההשגחה ע"י בחי' עיניו משוטטות לי' [לשון] נוקבא הוא בחי' דין וההשגחה שע"י בחי' עיני ה' המה משוטטים הוא בחי' רחמים כו' ע"ש.

Comme il est expliqué dans l'Idra Zuta, p. 293b, la Providence qui s'exerce par le niveau de « Ses yeux parcourent » (meshotetos), au féminin, relève de la justice, tandis que la Providence qui s'exerce par le niveau de « les yeux de Havaya parcourent » (meshotetim) relève de la miséricorde, etc. ; voir là-bas.

והענין שהוא עד"מ כמ"ש ושפטו העדה והצילו העדה. עדה שופטת ועדה מצלת. לפי שבכל דבר יוכל ללמד זכות וחובה

Le sujet est le suivant : à titre d'analogie, il est écrit : « Et l'assemblée jugera… et l'assemblée sauvera » : une assemblée qui juge et une assemblée qui sauve. Car, dans toute affaire, on peut plaider en faveur du mérite comme de la culpabilité.

וע"כ ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] פסילנא לי' לצורבא מרבנן לדינא דחביב עלי כגופאי ואין אדם רואה חוב לעצמו הרי

C'est pourquoi nos Sages, que leur mémoire soit bénie, ont dit : « Je me récuse [pour ne pas juger] un érudit en Torah, car il m'est aussi cher que mon propre corps » ; et : « Un homme ne voit pas de culpabilité en lui-même. » Ainsi,

אע"פ [אף על פי] שהוא חייב באמת אינו רואה עליו חובה שמחמת קירוב הדעת והחביבות מוצא מקום ללמד זכות

même s'il est véritablement coupable, on ne voit pas de culpabilité en lui ; car, en raison de la proximité et de l'affection, on trouve matière à plaider en sa faveur.

משא"כ למי שאינו חביב עליו כ"כ [כל כך] הי' [היה] מלמד חובה וכמ"ש וכל יצר מחשבות לבו רק רע כו'

En revanche, à l'égard de celui qui ne lui est pas aussi cher, il plaiderait en faveur de la culpabilité, comme il est écrit : « et toute inclination des pensées de son cœur n'est que mal », etc. ;

וע"ז נמשך ויאמר ה' אמחה את האדם כו' הרי מחמת זה שיצר מחשבות לבו רק רע נמשך ללמד חובה

et c'est ainsi qu'il s'ensuivit : « Et Havaya dit : J'effacerai l'homme », etc. Ainsi, parce que l'inclination des pensées de son cœur n'était que mal, [le jugement] fut porté à plaider en faveur de la culpabilité.

ואח"כ בפ' נח כתיב ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם

Et ensuite, dans la paracha de Noach, il est écrit : « Et Havaya dit en Son cœur : Je ne maudirai plus jamais la terre à cause de l'homme,

כי יצר לב האדם רע מנעוריו הרי שמסברא זו עצמה שיצר לב האדם רע מצא ללמד זכות שלא יוסיף לקלל את האדמה בעבור האדם

car l'inclination du cœur de l'homme est mauvaise depuis sa jeunesse. » Ainsi, c'est précisément à partir de ce raisonnement — l'inclination du cœur de l'homme est mauvaise — qu'Il trouva [un moyen] de plaider en faveur du mérite : ne plus maudire la terre à cause de l'homme.

והיינו לפי שהי' [שהיה] התגלות מדת החסד ע"י וירח ה' את ריח הניחוח שבקרבן שהקריב נח המשיך גילוי מדת החסד ללמד זכות בזו הסברא עצמה שנמשך תחלה ללמד חובה ע"י מדה"ד [מדת הדין].

Et cela s'explique par la révélation de l'attribut du 'Hessed à travers « Havaya sentit le parfum apaisant » : par l'offrande que Noach apporta, il fit descendre une révélation de l'attribut du 'Hessed, afin de plaider en faveur du mérite en s'appuyant sur ce même raisonnement qui, au départ, avait été invoqué pour plaider en faveur de la culpabilité par l'attribut du jugement.

וזהו ענין החילוק בין ב' בחינות השגחות הנ"ל (ועמ"ש במ"א ע"פ לעשות הישר בעיני ה' אלקיך). וזהו פי' ארדה נא.

Telle est la différence entre les deux niveaux de providence mentionnés plus haut. (Voir aussi ce qui est écrit ailleurs au sujet du verset « faire ce qui est droit aux yeux de Havaya, ton D.ieu ».) Et telle est la signification de « Je vais descendre maintenant » :

כי צעקתה היא הבאה מלמטה למעלה שהוא בחי' גבורות ואו"ח [ואור חוזר] ולזה נאמר ארדה נא לשון ירידה הוא מלמעלה למטה דהיינו בחי' או"י [אור ישר] שהוא בחי' חסד להשגיח במדת החסד ללמד זכות.

car « son cri » est ce qui vient d'en bas vers le haut, ce qui relève des guevourot (sévérités) et de la lumière de retour (or chozer) ; c'est pourquoi il est dit : « Je vais descendre maintenant » — expression qui désigne une descente, du haut vers le bas, c'est-à-dire le niveau de la lumière directe (or yashar), qui relève du 'Hessed, afin de veiller selon l'attribut du 'Hessed et de plaider en faveur du mérite.

וראה הכצעקתה הבאה אלי עשו דהיינו אם עוונם גדול מנשוא כ"כ [כל כך] עד שגם ע"פ החסד לא יוכל למצוא זכות אז כלה. ואם לא. פי' אולי ע"י החסד יוכל ללמד זכות כו'.

«Et Je verrai [si], selon le cri qui est parvenu jusqu'à Moi, ils ont agi ainsi»: c'est-à-dire, si leur faute est si grande, trop grande pour être supportée, qu'Il ne pourrait trouver aucun mérite, même selon le 'Hessed, alors il y aura destruction (kalah). «Et si ce n'est pas le cas»: c'est-à-dire, peut-être que le 'Hessed Lui permettra de plaider en faveur du mérite, etc.

וז"ש [וזהו שכתוב] במדרש ארדה נא ממדה"ר [ממדות הרחמים] למדה"ד [למדת הדין] ובזוהר דק"ה ע"ב ארדה נא מדרגא דרחמי לדרגא דדינא ר"ל [רוצה לומר] להמשיך רחמים ממדה"ר [ממדות הרחמים] אל בחי' מדה"ד [מדת הדין] וארא כו'.

Et c'est ce qui est dit dans le Midrach: «Je vais descendre maintenant»: de l'attribut de miséricorde à l'attribut de jugement; et dans le Zohar, p. 105b: «Je vais descendre maintenant: du niveau de la miséricorde au niveau du jugement»; c'est-à-dire faire descendre la miséricorde de l'attribut de miséricorde dans le niveau de l'attribut de jugement, «et Je verrai», etc.

19 והנה רש"י [רבי שלמה יצחקי] פי' בחומש ארדה נא למד לדיינים שלא יפסקו דיני נפשות אלא בראיה. והענין דאיתא בת"ז [בתיקוני זהר] ואלין עשר ספירן אינון אזלין כסדרן חד אריך וחד קציר וחד בינוני.

Rachi explique dans le Houmach [à propos de] «Je descendrai maintenant» : «[Cela] enseigne aux juges de ne trancher les affaires capitales qu'après avoir vu.» L'explication est la suivante : on trouve dans Tikkunei Zohar : «Et ces dix Séfirot suivent leur ordre : l'une longue, l'une courte et l'une intermédiaire.»

פי' כי ע"ס [עשר ספירות] נחלקי' לג' קוין קו הימין חח"נ [חכמה חסד נצח] נק' חד אריך כי החסד נמשך ומתפשט יותר

Cela signifie que les dix Séfirot sont divisées en trois lignes. La ligne de droite — 'Hokhma (sagesse), 'Hessed (bonté) et Netsa'h (victoire) — est appelée «une longue», car le 'Hessed s'étend et se déploie davantage.

ולכן גמ"ח [גמילות חסדים] בין לעניים בין לעשירים הרי שהחסד מתפשט יותר מהרחמים שעל העשיר אין שייך רחמנות כ"א על העני.

C'est pourquoi les actes de bonté [sont accomplis] aussi bien envers les pauvres qu'envers les riches ; ainsi, le 'Hessed s'étend davantage que la compassion, car la compassion ne s'applique pas au riche, mais seulement au pauvre.

וקו השמאל בג"ה [בינה גבורה הוד] נק' חד קציר שאינו נמשך כ"א למי שהגון ביותר. וקו האמצעי נק' בינוני שמרחם על מי שנופל רחמנות.

La ligne de gauche — Bina (compréhension), Guevoura (retenue) et Hod (splendeur) — est appelée «une courte», car elle ne s'étend qu'à celui qui est tout particulièrement méritant. La ligne médiane est appelée «intermédiaire», car elle éprouve de la compassion pour quiconque appelle la compassion.

20 והנה יש ראיה ושמיעה הראיה נמשך מבחי' חכמה קו הימין ושמיעה מבינה קו השמאל. וכנודע מענין ראובן ושמעון

Il y a maintenant la vision et l'audition. La vision procède du niveau de 'Hokhma, la ligne droite, et l'audition de Bina, la ligne gauche, comme on le sait par les noms de Reuven et Shimon.

ולכן הראי' [הראיה] היא מלמעלה למטה והשמיעה ממטה למעלה שהאותיות מתעלים ונכנסים לאוזן השומע ולזה ג"כ הראי' [הראיה] נשפלת למטה יותר מהשמיעה שרואה דבר גשמי

C'est pourquoi la vision va du haut vers le bas, tandis que l'audition va du bas vers le haut, car les lettres s'élèvent et pénètrent dans l'oreille de l'auditeur. Pour cette raison également, la vision descend plus bas que l'audition, car elle voit un objet matériel,

משא"כ השמיעה היא רק קול ודבור כי הראי' [הראיה] היא מבחי' חד אריך וכנודע שיסוד אבא אריך כו'.

alors que l'audition ne consiste qu'en voix et parole. Car la vision relève du niveau de «un long», comme on le sait : le Yessod d'Abba est long, etc.

וזהו מ"ש ארדה נא ואראה כי הכצעקתה הבאה זהו כמו בחי' שמיעה שמבחי' בינה ולכן היא הבאה מלמטה למעלה והוא בחי' קו השמאל אבל ארדה נא ואראה בבחי' ראיה שהוא בחי' חסדים כו':

Et c'est ce qui est dit : «Je descendrai maintenant et je verrai» ; car «selon sa clameur qui est venue» correspond au niveau de l'audition, qui relève du niveau de Bina. Elle vient donc du bas vers le haut et correspond au niveau de la ligne gauche. Mais «Je descendrai maintenant et je verrai» relève du niveau de la vision, qui est le niveau des 'hassadim (bontés), etc.

LikuteiTorah.com
LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY-NC 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Synagogues, écoles et projets à but non lucratif peuvent la copier, l'imprimer et la partager librement, et demander des dons pour couvrir les frais d'impression ; elle ne peut jamais être vendue. Citez Kehot Publication Society et likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeira/2/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak